

A l'escola: la llengua i moltes coses més

written by Joan-Pere Le Bihan | 15 de novembre de 2021

Darrerament s'ha parlat força de la qüestió de l'ús del català entre el jovent, aquest jovent que s'ha passat anys a l'escola "catalana". Allò que sobta és que se'n parla com si aquesta qüestió, pel que fa al sistema educatiu, no anés lligada amb la resta de continguts. En fa recordar el que deia l'assagista i poeta francès Boileau **"Allò que bé es concep s'exposa amb claredat"**. Ja llavors la qualitat de la llengua (la qual és impossible sense un ús sovintejat) es considerava indestriable de la qualitat de la presentació de les idees i dels conceptes.

Aquests darrers anys diversos grups de pedagogs havien organitzat debats i reflexions sobre l'escola del segle XXI, poques vegades hi he sentit a parlar de llengua, i quan s'ha fet s'ha evocat la qüestió lingüística pràcticament com si fos un tema a part: la pedagogia d'un costat, la llengua de l'altre. Recordo un programa de TV presentant "Noves Pedagogies" en què es mostraven alumnes que, a l'aula, barrejaven català i castellà com si fos una situació desitjable. Seria força estrany que a les escoles de Castella o de França, es considerés la barrija-barreja de llengües a l'aula com una situació normal i desitjable per a clarificar les competències de l'alumnat:

- Alimenta la confusió entre els alumnes que ja no saben què és correcte o no.
- Recordant allò que ens deia Boileau, la claredat dels conceptes surt, pel cap baix, enterbolida.

Crec que, al contrari, es podria dir que la deixadesa lingüística prefigura un empobriment dels conceptes.

La llengua i el respecte

Sembla difícil que es faci una bona integració a les societats dels Països Catalans sense l'adquisició d'una veritable fluïdesa en la llengua de l'escola i del país. Sabem que encara es pateixen les conseqüències de les polítiques educatives franquistes i de manera un xic camuflada de les posteriors (n'hem parlat en articles anteriors d'aquest diari: <https://www.racocatala.cat/opinio/article/53619/punt-sortir-llibre-grup-koine>). Sembla que no es gosi tenir en compte, en el moment de bastir un sistema educatiu democràtic, la constant vulneració de drets lingüístics dels habitants d'aquest país durant tres segles. No creiem tanmateix que es pugui arribar a construir sense posar punt final a aquesta manca de respecte que, de manera a penes camuflada, es perpetua.

Per qui ha llegit "El Senyor de les Mosques" (encara que sigui una distopia) resulta evident que la manca de respecte condueix a comportaments que poden arribar a ser del tot inhumans.

Conseqüència de la manca de respecte

L'alumne, a qui no s'ha donat una veritable oportunitat de dominar amb fluïdesa la llengua del poble que ha acollit la seva família, intueix que no la cal respectar ni respectar la cultura de la qual és producte. Quan parlem de cultura també parlem de valors i potser sobretot dels hàbits de comportament que impliquen. En conseqüència no podem descartar que l'augment de comportaments incívics vagin lligats a una certa, diguem-ne, deixadesa pel que fa als esforços necessaris per posar de manera concreta i quotidiana a l'abast de **tots els alumnes**, vinguin d'on vinguin, les eines per a adquirir aquests valors. Evidentment molts docents fan tot el que poden perquè els adquireixin, queda palès però que el sistema educatiu tal com és no els ajuda.

Parlant en privat amb alguns responsables de les reflexions pedagògiques que esmentàvem, hem pogut descobrir que **n'eren**

conscients però que potser no ho consideraven prou **políticament correcte** per tenir-ho en compte a l'hora de promoure noves maneres d'organitzar l'educació.

El castellà (com el francès al Rosselló) es va imposar, es continua en part imposant, mitjançant mesures coercitives. Per aquests motius probablement molts no gosen plantejar-se realment la qüestió de l'ús i de la riquesa del català.

Solucions

Per sort, com ho recordem a l'article <https://www.racocatala.cat/opinio/article/52616/paper-cabdal-podria-tenir-lescola> existeixen mètodes que no solament no són coercitius sinó, al contrari generen civisme tant pel que fa als hàbits de comportament com per als usos lingüístics.

Amb llur aplicació no solament retrobarem espais en què el català és llengua franca, sinó que, a més, en particular mitjançant la sistematització de les classes de dues o tres edats desenvoluparem el sentit cívic dels alumnes sistematitzant l'ajuda mútua dels infants entre ells.

Els alumnes entre ells, si s'han organitzat les classes de manera adient, poden afavorir el respecte de l'entorn: per exemple un alumne més gran ensenya a un de més petit com es llancen els papers a la paperera o es penja l'abric al penjador, també li pot introduir el vocabulari quotidià en llengua catalana per tal que entengui millor el mestre i que s'hi pugui acabar expressant amb claredat i fluïdesa. No cal dir que els alumnes a qui el mestre demana que juguin un paper de "tutor" en general es mostra cofoi de la confiança que se'ls dona.

Aquesta organització, a més, pot ser molt interessant per a les arques públiques: en el sistema actual els docents es veuen obligats de reivindicar un màxim de 20 alumnes per classe, amb aquest sistema, la col·laboració dels alumnes "ajudants" permet moltes vegades de gestionar grups més

importants sense tants problemes.

A tall de conclusió: sembla urgent de posar fi a la dicotomia implícita entre llengua per una banda i continguts i valors per altra banda tant pel que fa a "l'emergència lingüística" com pel que fa als comportaments incívics.